

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Pavla Polku na neverejnom zasadnutí konanom dňa 3. decembra 2014 v Bratislave v trestnej veci proti obvinenému **J. V.**, pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák., o sťažnosti krajského prokurátora proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4T/19/2013 zo dňa 6. novembra 2014 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **sa z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Prokurátor Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal dňa 10. mája 2013 pod sp. zn. VII/1 Gv 167/11 na Špecializovaný trestný súd v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica obžalobu na **J. V.** pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 Tr. zák., ktorého trestného činu sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že:

dňa 12. augusta 2011 v čase okolo 21.00 hod. v B. na B. U. č. X., na vonkajšej terase kaviarne K., nachádzajúcej sa pod obytným komplexom T., úmyselne usmrtil poškodeného **V. G.**, nar. X.. O. X. v P., K., naposledy bytom Č. , B., Č. U. č. X./X., a to tým spôsobom, že po vystúpení z vozidla taxi prikočil k jednému zo stolov na uvedenej terase, pri ktorom sedel poškodený a po opakovanom oslovení krstným menom poškodeného „**V.**“ vystrelil doposiaľ nezistenou zbraňou na poškodeného, ktorému spôsobil tri strelné poranenia

do oblasti hrudníka a jedno strelné poranenie do bočnej plochy brucha vpravo, pričom bezprostrednou príčinou smrti bol šok z krvácania a úrazu v dôsledku vonkajších a vnútorných krvácaní pri strelných poraneniach vnútrohrudných a vnútrobrušných orgánov po napadnutí krátkou strelnou zbraňou.

Uznesením zo dňa 6. novembra 2014 sp. zn. BB – 4T/19/2013 senát Špecializovaného trestného súdu postupom podľa § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. odmietol obžalobu a vec vrátil prokurátorovi.

Uznesenie súd odôvodnil v podstate tým, že s poukazom na obsah výpovedí obžalovaného zo dňa 14. júna 2014 a zo dňa 3. októbra 2014 urobených pri rozhodovaní o jeho väzbe vyšli najavo okolnosti, ktoré odôvodňujú potrebu vyriešenia otázky príčetnosti obvineného, ako základného predpokladu jeho postavenia resp. nepostavenia pred súd.

Takto dôvodiac poukázal súd na predchádzajúci priebeh konania v predmetnej trestnej veci, ktorý bol špecifický tým, že proti obvinenému sa viedlo konanie ako proti ušlému, pretože od spáchania skutku sa nezdržiaval na území Slovenskej republiky, ako ani na posledne udanej adrese a jeho pobyt nebol známy. Po nápade obžaloby na súd, predseda senátu vydal dňa 17. mája 2013 na obvineného medzinárodný zatýkací rozkaz a následne vydal opatrenie o tom, že sa vo veci vykoná konanie proti ušlému (dňa 22. mája 2103). V nadväznosti na to bolo Národnou ústredňou INTERPOL, ÚMPS PPZ oznámené, že podľa operatívnych poznatkov sa obvinený zdržiava na území Kosova, pričom príslušné orgány v Kosove oznámili, že J. V. nemôže byť vydaný na trestné stíhanie do Slovenskej republiky z dôvodu absencie medzinárodnej dohody. Kosovské orgány súčasne oznámili, že sú pripravené prevziať trestné stíhanie menovaného. Na základe týchto skutočností predseda senátu špecializovaného trestného súdu v súlade s ustanovením § 529 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. por. predložil spisový materiál Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na postup podľa § 529 ods. 2 Tr. por. (odovzdanie trestnej veci).

Na základe uvedenej informácie predseda senátu následne zrušil dňa 22. mája 2013 nariadený termín hlavného pojednávania určený na dni 2. - 3. júla 2013.

Rozhodnutím ministra spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 25. júla 2013 bol vyslovený súhlas s podaním žiadosti o odovzdaní trestného konania vedeného na území

Slovenskej republiky proti občanovi Kosova, ktorý sa zdržiaval na území Kosova. Následne urobilo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ďalšie administratívno-procesné kroky potrebné na zabezpečenie odovzdávacieho konania.

Dňa 9. apríla 2014 Národná ústredňa SIRENE oznámila súdu, že osoba J. V. bola dňa 9. apríla 2014 o 9.15 hod. zadržaná na území Slovinska, na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu bola vzatá do výkonu väzby a dňa 13. júna 2014 eskortovaná na Slovensko.

Uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica bol obvinený dňa 14. júna 2014 pod sp. zn. BB-4T/19/2013 vzatý do väzby, ktorá začala plynúť dňa 13. júna 2014 o 20.00 hod.

Nakoľko až do dňa 5. novembra 2014 nedošlo k prevzatiu trestného stíhania orgánmi Republiky Kosovo, dňa 6. novembra 2014 súd prvého stupňa vykonal neverejné zasadnutie za účelom predbežného prejednávania obžaloby, na ktorom podľa § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. rozhodol o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi. Takýto postup súd odôvodnil najmä s poukazom na vyjadrenie obvineného pri jeho vzatí do väzby dňa 14. júna 2014, že v inkriminovaný deň 12. augusta 2011 sa nachádzal v B. a na mieste činu videl v tme poškodeného, ktorý vybral pištoľ a potom sa na udalosti nepamätá. Dňa 3. októbra 2014 pri svojom výsluchu obvinený tiež uviedol, že nikto sa nezaoberal SMS-kami, ktoré mu poškodený posielal a ktorými sa mu vyhrážal.

V danej súvislosti súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadril názor, že z výpovedí obvineného je zrejme, že existujú dôvodné pochybnosti o jeho trestnoprávnej zodpovednosti podľa § 23 Tr. zák. a pre vyriešenie tejto základnej otázky bude potrebné vykonanie znaleckého dokazovania ohľadom jeho príčetnosti v čase spáchania skutku. Vyššie uvedené skutočnosti neboli zrejme v prípravnom konaní, pretože sa konalo ako proti ušlému a prítomnosť obvineného na procesných úkonoch nebolo možné zabezpečiť, avšak vzhľadom na už vyššie spomínané vyjadrenia obvineného bude potrebné dokazovať základné skutočnosti tvoriace podklad pre rozhodnutie prokurátora o podaní obžaloby. Opačný postup by znamenal nerešpektovanie práva obvineného na obhajobu. Z uvedených dôvodov prokurátor s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 10 Tr. por. je povinný náležite zistiť skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na každé jeho rozhodnutie, vrátane jeho rozhodnutia

o podaní obžaloby. Dokazovanie týchto skutočností, vrátane okolností prípadne vylučujúcich trestnú zodpovednosť patrí k základným povinnostiam prokurátora v rámci prípravného konania tak, aby boli objasnené všetky skutočnosti, ktoré odôvodňujú opodstatnenosť postavenia obvineného pred súd.

Proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sťažnosť. V písomných dôvodoch svojej sťažnosti vyjadril názor, že skutočnosť, že obvinený uviedol, že sa nepamätá na priebeh časti skutku ešte neznamená, že je potrebné skúmať jeho príčetnosť. Obvinený neuviedol žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali znalecké skúmanie jeho duševného stavu a podľa názoru prokurátora sa jedná o účelovú obhajobu obvineného. Prokurátor súčasne poukázal na niektoré predchádzajúce rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v iných trestných veciach, v ktorých súd riešil otázky zákonných možností odmietnutia obžaloby a vrátenia veci prokurátorovi. V závere odôvodnenia sťažnosti vyslovil sťažovateľ názor, že pokiaľ súd považuje za potrebné skúmať príčetnosť obvineného v čase spáchania žalovaného skutku, môže tak urobiť bez odmietnutia obžaloby.

Prokurátor na základe uvedenej sťažnostnej argumentácie navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie podľa § 194 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zrušil a aby prikázal súdu vo veci znovu konať a rozhodnúť.

K sťažnosti prokurátora podal písomné vyjadrenie obvinený J. V., prostredníctvom obhajcu, ako aj stručné vlastnoručne napísané vyjadrenie.

Vo vyjadrení podanom prostredníctvom svojho obhajcu uviedol, že napadnuté rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu považuje za vecne správne a navrhuje sťažnosť prokurátora ako nedôvodnú zamietnuť. Obvinený sa plne stotožnil s odôvodnením tohto rozhodnutia. Podľa jeho názoru bude potrebné vo veci vykonať dokazovanie v naznačenom smere, najmä z dôvodu, že orgány prípravného konania rozhodli o vedení trestného stíhania ako proti úšľemu, čím bolo jeho právo na obhajobu a na spravodlivý proces značne zúžené. Obvinený nemal možnosť zaujať žiadne stanovisko k výpovediam vypočutých svedkov a má tiež za to, že pri vyšetrovaní tak závažného skutku by bolo potrebné v rámci prípravného konania, okrem psychiatrického skúmania jeho duševného stavu, vykonať aj rekonštrukciu skutku, pri ktorom úkone je účasť obvineného nezastupiteľná. Podľa názoru obžalovaného ide

o závažné chyby prípravného konania, ktoré spochybňujú zákonnosť prípravného konania a jeho výsledkov, pričom náprava týchto skutočností pred súdom nie je možná. Preto obžalovaný navrhol sťažnosť prokurátora ako nedôvodnú zamietnuť.

Obžalovaný vo svojom osobne napísanom vyjadrení uviedol, že rozhodnutie súdu považuje za správne, pretože dáva predpoklad riadneho zistenia skutkového stavu a riadneho uplatnenia práv obvineného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, v zmysle ustanovenia § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého prvostupňového uznesenia, ako aj konanie predchádzajúce tomuto uzneseniu a tak zistil, že sťažnosť prokurátora nie je dôvodná.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnil súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 234 ods. 1 Tr. por. ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, prokurátor podá obžalobu príslušnému súdu, pripojí k nej spisy, ich prílohy a dôkazné predmety. O podaní obžaloby, ak nejde o konanie podľa § 204 ods. 1, upovedomí prokurátor obvineného, jeho obhajcu a poškodeného a ak je obvinený vo väzbe, aj ústav na výkon väzby.

Podľa § 358 ods. 1 Tr. por. konanie podľa ustanovení piateho dielu možno vykonať proti tomu, kto sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h/ Tr. por. Pri predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci v súvislosti s postupom prvostupňového súdu dospel k záveru, že s poukazom na výsledky doposiaľ vykonaného dokazovania, napravenie súdom proklamovaných nedostatkov bude nevyhnutné. Vzhľadom na charakter procesných úkonov, ktoré bude treba vo veci urobiť, bude potrebné, aby boli vykonané orgánmi prípravného konania tak, aby jeho výsledky poskytl spoľahlivý podklad na ďalšie konanie a tak, aby prípravné konanie bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim Trestnému poriadku.

V danej súvislosti treba zdôrazniť, že úkony prípravného konania boli vykonané v neprítomnosti obvineného, pričom až v ďalšom priebehu trestného konania bol obvinený na základe realizácie medzinárodného príkazu na zatknutie eskortovaný na územie Slovenskej republiky (až v štádiu po podaní obžaloby) a až od toho času bola zabezpečená jeho osobná prítomnosť, umožňujúca jeho výsluch a vykonanie ďalších relevantných procesných úkonov. Do toho času, v rámci konania ako proti ušlému obvinený nemal možnosť efektívne a v plnom rozsahu uplatniť svoje obhajobné práva.

S prihliadnutím na spôsob obhajoby obvineného, prezentovaný pri rozhodovaní o jeho vzatí do výkonu väzby dňa 14. júna 2014 a pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby dňa 13. októbra 2014. Najvyšší súd považuje požiadavky špecializovaného trestného súdu za dôvodné. Stotožnil sa totiž s názorom prvostupňového súdu, že v predmetnej trestnej veci bude potrebné vykonanie znaleckého dokazovania ohľadom duševného stavu obvineného v čase spáchania skutku. Primárne pôjde o zodpovedanie otázky trestnej zodpovednosti obvineného, ale aj otázky, či v inkriminovanom čase nebola u neho prítomná amnézia.

Najvyšší súd v danej súvislosti zdôrazňuje, že konanie proti ušlému, ako osobitný spôsob konania do značnej miery obmedzuje princípy spravodlivého procesu, pretože predstavuje závažný zásah najmä do práva obvineného obhajovať sa sám. Pri vykonávaní konania ako proti ušlému v zmysle ustanovení piateho dielu siedmej hlavy Trestného poriadku (v prípade, že obvinený ušiel alebo sa vyhýba trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že sa skrýva), sú výrazne obmedzené práva obvineného na obhajobu, ako aj zásada rovnosti zbraní za situácie, že jeho obhajobné práva síce zabezpečuje ustanovený obhajca, avšak bez osobnej prítomnosti obvineného, čím tomuto nie je umožnené v plnom rozsahu uplatniť svoje právo na obhajobu.

Doposiaľ vykonané dokazovanie vo veci obvineného J. V., v rámci konania ako proti ušlému v štádiu prípravného konania, nebolo možné vykonať za jeho osobnej účasti a v súlade s požiadavkou zásady rovnosti zbraní. Preto bude treba vykonať dokazovanie minimálne v rozsahu, ktorý vymedzil špecializovaný trestný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, najmä znalecké dokazovanie ohľadom otázky príčetnosti obvineného v čase spáchania skutku. Najvyšší súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa prezentovanom v odôvodnení napadnutého uznesenia, že prokurátor v prípravnom konaní je povinný postupovať tak, aby boli dostatočne objasnené, najmä fundamentálne podklady pre rozhodnutie o postavení resp. nepostavení obvineného pred súd, najmä, že či sa skutok stal, či vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu, či skutok spáchal obvinený a či neexistujú okolnosti, ktoré vylučujú trestnú zodpovednosť.

Povinnosťou orgánov prípravného konania bude teda vykonanie úkonov nariadených špecializovaným trestným súdom, prípadne aj ďalších vyšetrovacích úkonov, ak takáto potreba vyvstane, s možnosťou osobnej účasti obvineného pri zachovaní všetkých jeho obhajobných práv. Ak by k takejto reparácii vyšetrovania nedošlo, znamenalo by to zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ako nedôvodnú zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave dňa 3. decembra 2014

JUDr. Gabriela Š i m o n o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Vypracoval: JUDr. Pavol Farkaš

Za správnosť vyhotovenia: Sylvia Machalová